

בענין רובא דאיתא ודליתא קמן

אוצר החכמה

הת' יעקב לנדא

א.

התוס' בסנהדרין דף ג' ע"ב ד"ה "דיני ממונות לא כ"ש" שואל על דעת שמואל שאין הולכין בממון אחר הרוב, נלמד בק"ו מנפשות כמו שהגמ' למדה לגבי הכרעת הדיינים, וממשיך תוס' ואומר: "ואין לומר שבדיני נפשות עצמם הולכים אחר הרוב רק ברובא דאיתי' קמן, שהרי מצינו שהולכים אחר הרוב בד"נ גם ברובא דליתי' קמן, כגון רוב נשים לט' ילדן ורובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא, לכן אומר תוס' שרובא לרדיא זבני (- שברוב זה נחלקו רב ושמואל בנוגע לדין של המוכר שור לחברו ונמצא נגחן, שדעת רב שהולכים אחר הרוב, והיות ורובא לרדיא זבני המקח בטל, ושמואל אומר שאין הולכין בממון אחר הרוב והמוכר יכול לטעון לשחיטה מכרתיו לך), לא חשיב כהנך רובא הלכך לא סמכינן אהך רובא בדיני ממונות.

ובפי' דברי התוס' נאמרו כמה סברות - סברת הב"ח שכנגד רוב אנשים הקונים לרדיא, יש רוב נגדי, דרוב שוורים נמכרים לשחיטה, דכנגד אדם א' שקונה מאה שוורים לרדיא יש מאה בנ"א שקונים עשרה לשחיטה.

וישנה סברת הרמב"ן - דכיון שרובא לרדיא הוא רוב התלוי בדעתו ומנהגו של אדם, ובזה הרוב אינו מוכיח על אותו אדם דאולי אותו אדם ינהג אחרת, כהמיעוט. כמו"כ האריכו בזה הש"ש בשמעתא ד' פ"ו ואילך, ובקונטרס הספקות כלל ו' ע"ש.

והנה, התוס' בב"ק (כז, ב ד"ה קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב), מקשה את אותה הקושיא שמקשה כאן, אך שם תי' באופן אחר, אלא דרוב דיינים שאני, דהמיעוט נחשב כמו שאינו לכן פוסקים כהרוב, אבל שאר רוב, הרי המיעוט נשאר קיים לכן אין הולכים בממון אחר הרוב.

וממשיך תוס' וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מרי' דהא בי"ד מפקי מיני', אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן בתר רובא. ע"כ.

וגם בזה האריכו כבר הש"ש וקונטרס הספקות הנ"ל ליישב הסתירה בין ב' התוס'. דלכאור' כאן בסנהדרין אומר התוס' שהחסרון הוא ברובא לרדיא זבני, ולפ"ז יוצא שבשאר סוגי רוב כן שי"ך שנלך בתר רובא, ומתוס' בב"ק שתי' שיש מעלה מיוחדת ברוב דב"ד שהמיעוט כמי שאינו, משמע שרק ברוב כזה שהמיעוט כמי שאינו כמו בב"ד אני אומר שהולכים אחר הרוב, אבל שאר רוב לא, ולכאור' הוי סתירה. וע"ש מה שתי' הש"ש וקונטרס הספיקות.

ב.

ונראה לבאר בדרך אחרת, ובהקדים:

לפי התוס' דב"ק לכאור' קשה איך נלמד דין רוב בט' חנויות דכל דפריש מרובא פריש והלך אחר הרוב, הרי כל המקור לדין רוב הוא מהפסוק "אחרי רבים להטות" שנא' גבי דיינים, ואם כדברי התוס' דמה שהולכין אחר הרוב בב"ד רק משום שהמיעוט הוא כמי שאינו, א"כ איך אנו פוסקים בט' חנויות דכל דפריש מרובא פריש, דבשלמא בב"ד המיעוט עצמו מבטל דעתו, משא"כ בט' חנויות הרי המיעוט - החנות המוכרת בשר טריפה - קיים, ולא בטל כלפי הרוב חנויות שמוכרות בשר שחוטה, וא"כ איך לומדים מרוב דב"ד לרוב דט' חנויות אף שהוא רובא דאיתא קמן.

ולבאר זאת עלינו קודם להבין מה הפשט בדברי תוס' שהמיעוט כמי שאינו, די"ל דמה שכ' התוס' בדדיינים המיעוט כמי שאינו הנה אין הפשט משום שהמיעוט עצמו חוזר להורות כהרוב, דזה כבר כתוצאה לאחר הדין דהולכין אחר הרוב (ואז לא רק כמי שאינו אלא שבאמת אינו).

אלא נראה לומר דמש"כ התוס' דהמיעוט כמי שאינו, פי', דאין אנו מתחשבים כלל בדעתו - כמו שאינו. כלומר כלפינו הוי הרוב כמי שאינו.

דזהו מה שאמרה תורה אחרי רבים להטות, ודלא כדעת המיעוט, וממילא לגבי הפסק דין המיעוט כמי שאינו.

עפ"ז אפ"ל כן גם בט' חנויות. דהנה ר"ש שקאפ בספרו שערי ישר (תחילת שער

ג') מבאר בארוכה, דלכאו' בדיינים גרידא היית יכול לומר שמה שפוסקים כהרוב זה מצד בירור, דסברא היא שבטח הרוב יכוונו לדעת אמת יותר מהמיעוט. דהיינו שהדין האמיתי בא מהרוב כולו. אבל כשאתה מגיע לדין דט' חנויות אין שייך טעם זה כל עיקר, שהרי החתיכה ע"כ לא באה מכל הט' חנויות. אלא כל מה שבכוחי לומר בט' חנויות הוא, שכיון שיש לי רוב ט' חנויות שמוכרות בשר שחוטה, אני אומר שמסתמא החתיכה הזו הגיעה מא' מהרוב והיא כשרה, הנה ההבדל בין ב' הסברות הללו בולט ביותר.

ועוד, דמה שאמרנו בדיינים שמסתמא רוב הדיינים יכוונו לדעת אמת, זו הרי סברא שכלית שכך יהי', משא"כ בט' חנויות שתולים בזה שמסתמא הוא הגיע מהרוב, אין בזה שום בירור מצד סברא שכלית, דכמו שהי' יכול לבוא מחנות זו, הי' יכול לבוא מחנות אחרת, דבט' חנויות אני רוצה להעמיד שכך היתה המציאות, שהבשר שנמצא הגיע מא' מהרוב ואינו דומה.

אלא שבאמת סברא זו קשה גם גבי דיינים, כי אם אכן זהו הטעם שפוסקים כהרוב, הרי שהפכתי את הרוב בדיינים לרובא דליתא קמן, כמו רוב בהמות כשרות ורוב נשים אינם איילוניות, דברובא דליתי' קמן הסברא היא שאנו משערים בדעתנו שיותר מצוי שיהי' כך - שגם היא כמו הרוב מלומר להיפך, היינו דזהו ממש אותה סברא שאמרנו גבי דיינים, וק' לומר כן, שהרי בגמ' בחולין יא, א משמע איפכא. דמאחרי רבים להטות יש ללמוד דוקא רובא דאיתא קמן כט' חנויות, משא"כ רובא דליתא קמן - לא.

ובאמת, אם תדמה את רוב דיינים להרוב דט' חנויות ותאמר את הסברא הזו גבי ט' חנויות, היינו שהרוב מברר לי שהחתיכה היא מהרוב כשרות כיון שכך יותר מצוי שיקרה, אין זה בירור אמיתי כלל. דהן אמת שברובא דליתי' קמן סברא זו אכן צודקת דאנו אומרים שגם היא כמו הרוב, אך ברובא דאיתי' קמן אינה שייכת סברא זו, וכמו כאן דאיתי' קמן עשרה חנויות הרי שאף פעם לא תוכל להצביע על חנות א' מתוך העשרה ולומר שהבשר הגיע ממנה, שהרי כנגד כל חנות שנבוא לתלות שממנה בא, יש לי רוב של ט' חנויות, כנגד זה. א"כ איך תאמר שהבשר שנמצא הגיע מחנות כשרה א', הרי הט' חנויות האחרות, מוכיחות שלא ממנה בא. וכן על כל חנות וחנות, יש לי את הרוב שאומר שלא מחנות זו בא הבשר.

וג"ל דאפשר להוסיף על דברי הגרשש"ק דאדרבה, אילו רוב כזה הי' נידון כבירור שכלי, הי' כאן דבר והיפוכו ממש. "בירור שכלי" נגד השכל. דהרי השכל מחייב שהבשר בא מא' מהחנויות. ואילו ה"בירור" שע"י הרוב אומר שלא בא מאף אחת מהחנויות, דעל כל חנות, יש הוכחה מהט' הנותרות שממנה בודאי לא בא, וזה דבר שלא יתכן שנקרא בירור שכלי לדבר שהוא נגד השכל.

אלא מסביר רשש"ק, ע"כ לומר שהדין של הלך אחר הרוב גם בדיינים הוא לא מצד בירור שכלי אלא מצד דין רוב, וכמו"כ בט' חנויות שהרי ע"כ הבשר כן הגיע מא' מן החנויות, א"כ כל או"א מהחנויות גורמת לי ספק על הבשר מהו, והיות שדין רוב מתייחס רק אל הספק שבדין ולא אל הספק שבמציאות, ממילא לא איכפת לן כלל לדון מאיזו חנות הגיע הבשר, אלא האם הוא מהכשר או מהטריפה.

נמצא שכל חנות וחנות כאילו אומרת לי את דעתה, א"כ יש לי ט' צדדים להיתר וא' לאיסור, והתורה אמרה אחרי רבים להטות, אני הולך אחר הרוב, מצד הדין שהתורה קבעה, כמו שבעצם זו הסברא האמיתית גם בדיינים, שהתורה אומרת שכשיש לך ספק בין הדיינים תפסוק כהרוב!

יוצא לפי זה שרוב הדיינים נחשבים לדעה אחת המכרעת הדין, ולכן הדעה הנגדית "כמי שאינה", מצד עצם הדין דאחרי רבים להטות. עפ"ז אפשר להסביר כדברי התוס' שבדיינים המיעוט כמי שאינו, גם בט' חנויות. והיינו, מכיון שההתייחסות אל הרוב אינה מצד השכלי, אלא שהפסוק דאחרי רבים להטות קובע את הדין שפלוני חייב, או טהור וטמא, בגלל המציאות שכך הדיעה האחידה של הרוב. ומטעם זה הוא שהמיעוט כמי שאינו לדינא, כמו"כ ממש בט' חנויות שיש לי ט' דיעות להיתר ודעה א' לאיסור, ה"דעה" האחידה של הט' חנויות קובעת את הדין (ולא את המציאות) שהבשר כשר (אף שמצד השכל יתכן שבא מהחנות הטריפה) וממילא גם כאן המיעוט כמי שאינו. ד"דעת" החנות הטריפה שהבשר אסור, כמי שאינה מצד הדין, ממש כמו בדיינים.

עפ"ז נוכל להבין החילוק בין רובא דאיתא קמן ורובא דליתא קמן. כמו שאנו רואים בהגמ' בחולין שהגמ' שאלה מגלן דאזלינן בתר רובא, היה פשוט לגמ' רובא

1. דבעצם הסברא הקודמת שרצינו לומר
בדיינים ק"ק, שהרי גם אחרי שב"ד פלוני פסוק
לחייב כהרוב דידיהו מצד אותה סברא שמסתמא
הרוב יכוונו לאמת הרי ב"ד שני יכול לפסוק הפוך
מכח הרוב שהי' שם וזה גם מצד אותה סברא
ותימה הוא זה.

דהשאלה רק לגבי רובא דליתא קמן, אבל הרוב דט' חנויות דומה ממש לרוב של דיינים. והביאור לפי משנת"ל. דברובא דאיתא קמן אין אנו באים לברר, אלא לקבוע את הדין ואין זה מצד בירור כלל גם בדיינים, כמו שכבר הוכיח הגרשש"ק. דאילו בדיינים הי' זה מצד בירור, שמסתמא כן האמת, היינו צריכים ללכת אחרי רוב החכמה של הדיינים ולא אחרי רוב מנין הדיינים.

משא"כ רובא דליתא קמן מברר לנו את המציאות, שאמרה תורה (אם בהל' למ"מ או שחז"ל קבלו שגם זה נכלל בפ' דאחרי רבים להטות) שנסמוך על בירור זה בין לקולא ובין לחומרא. ומכיון שזה בא לברר המציאות לא שייך בשו"א לומר דהמיעוט כמי שאינו, שהרי באמת הוא קיים במציאות, ולכן בממון סומכים המיעוט לחזקת הממון של המוחזק ולכן אין הולכין בממון אחר הרוב להוציא ממוחזק.

וזהו מה ששואלת הגמ' בחולין דף י"א מנלן דאזלינן בתר רובא, ברובא דליתא קמן. דלכאור' מאי שנא, אלא שזהו החילוק.

דהנה ברובא דליתא קמן, כגון רובא דאינשי לרדיא זבני, אין זה הכרעת דין מצד עצמו, אלא שההכרעה מצד הרוב היא שגם הקונה הזה קנה לרדיא, רק שכתוצאה מזה תהי' הנפק"מ לדינא. אבל עצם ההכרעה אינה על הדין באופן ישיר, אלא שלאחר שנתברר לי עפ"י הרוב שמסתמא גם הוא קנה לרדיא, ממילא הנפק"מ לדינא, שהי' כאן מקח טעות.

עפ"ז הרי מובן מה שהגמ' בחולין דף י"א שואלת מנלן דאזלינן בתר רובא ברובא דליתא קמן. דלכאור' מאי שנא.

ג.

ונ"ל דאפ"ל ביתר חיזוק:

הנה המחצית השקל סי' רצח ס"ק י"ג מביא קושיית המרדכי בפ"ק דחולין שלכאור' הדין דאחרי רבים להטות שנלמד מרוב דיינים בבי"ד, והדין דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי סותרים זה לזה. כי הרי רוב של דיינים בבי"ד הוא בקבוע ומכיון שמזה לומדים בכל מקום שהולכים אחר הרוב, א"כ נלך אחר הרוב אפי' בקבוע ואיך לומדים מהפסוק ד'וארב לו וקם עליו' שבקבוע לא הולכים אחר הרוב.

ומתרץ המרדכי, שהדיבור שיוצא מפי הדיינים הוא פריש ולא קבוע.

וצריך להבין ביאור הדברים, דלכא' מאי שנא הם מאי שנא דיבורם, ואיך אפשר להפריד את זה מזה. ואפ"ל שהמרדכי מבאר כאן את עצם הדין של אחרי רבים להטות בבי"ד, כעין הביאור של הגרשש"ק.

דאילו הי' הפשט ברוב דיינים, שהוא בירור שכלי דמסתמא רוב הדיינים כוונו אל האמת, הי' זה ממש בקבוע, דהספק שלנו הוא בהבי"ד עצמו מי מהדיינים אומר דין אמת, והרוב מכריע הספק. א"כ, אחרי רבים להטות שבבי"ד נאמר בקבוע, וקשה קושיית המרדכי. ומתרץ המרדכי דאינו כן. הספק שלנו הוא לא בדיינים גופא מי מהם צודק, אלא הספק שלנו הוא בעצם הדין וההלכה, שהוא בגדר "פריש" דההלכה כשלעצמה היא נפרדת מהב"ד ולא בגוף הב"ד. וזהו הפי' דמה שאמרו הדיינים הוא בגדר פירש ולא בקבוע.

יוצא שעצם היסוד של ר"ש שקאפ, באמת יוצא לנו מדברי המרדכי. שמה שהולכים אחר הרוב בדיינים, אין זה מפני שהרוב קובע בתוך הבי"ד שהצדק עם הרוב. אלא אדרבה, כן אמרה תורה, שמה שיצא ופירש מהדיינים הוא הדין עפ"י תורה. משא"כ בכל קבוע שהספק והכרעת הספק הוא בתוך הקבוע ממש.

כמו"כ, גם בט' חנויות שהכרעת הספק מצד הרוב שהבשר כשר, אין בזה שני שלבים, שקודם כל הבשר בא מא' מהחנויות הכשרות וכתוצאה מזה הוא כשר, דזה וודאי א"א. כנ"ל, כי באמת אין בזה שום בירור מציאותי. אלא שאני בא ללמוד מהרוב, רק את ההלכה באופן ישיר - האם הבשר כשר או לא.

ולכן הרוב כ"כ חזק עד שיש בכוחו לקבוע לי את הדין, אע"פ שבמציאות יתכן שאכלתי כאן חתיכת טריפה אך כיון שהתורה אמרה שהרוב קובע והלך אחר הרוב החתיכה הזו קיבלה דין כשרה. (ע"ד הספק דלמא במקום נקב שחט, שהולכים אחר רוב בהמות ורוב בהמות כשרות, וכי הרוב הזה משנה את המציאות בבהמה זו, ודאי שלא, וודאי יתכן שבמקום נקב שחט רק הרוב קובע לי את הדין שכשירה.)

ומכיון שהקביעה של הרוב אינה על המציאות, אלא על הדין באופן ישיר, שהבשר כשר. ממילא לענין הדין, הרי בודאי המיעוט כמי שאינו (גם בדיינים וגם בט' חנויות) משא"כ ברובא דליתא קמן, שמה שאנו באים לברר, זה את המציאות, ובמציאות ודאי שהמיעוט קיים ולא שייך לומר בזה דהמיעוט כמי שאינו. דבר

המובן היטב בסברא.

ובזה יובן המשך דברי התוס' בב"ק, "ולכא למימר אוקי ממונא בחזקת מרי' דהא ב"ד מפקא מיני' אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן בתר רובא", דלכאו' מה הפשט "דהא ב"ד מפקא מיני'", הרי גם כל רוב בממון אם גלך אחריו, בי"ד הם שיוציאו ממנו. אלא ודאי זהו מה שאומרים תוס' ברוב דיינים שהוא בא לקבוע הדין בלבד, ומש"ה דעת המיעוט כמי שאינו, ב"ד - כולו - מוציא ממנו הממון מצד הדין הודאי שהוכרע שחייב. ולזה מה יועיל מה שהוא מוחזק.

משא"כ רובא לרדיא, מברר לי את המציאות שהמוכר מכר לרדיא ולא לשחיטה וכתוצאה מבירור זה נפקא לי לדינא אם יש כאן ביטול מקח או לא, אבל לא שעצם הבירור הי' על הדין.

ועפ"י האמור אפשר להסביר דמה שאמרו התוס' בסנהדרין הנ"ל דמה שאמר שמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב הוא רק ברובא דרדיא דרוב זה גרוע, ומה שכ' התוס' בב"ק דרוב דדיינים שאני שהמיעוט כמי שאינו, אין זו מחלוקת בתוס' . ובשני המקומות נתכוונו לדבר אחד אלא שבסנהדרין נקטו הגריעותא של רוב של רדיא, ששם בודאי המיעוט קיים, ובב"ק נקטו המעליותא של רוב דיינים שהמיעוט כמאן דליתא.

ד.

אלא שעדיין קשה, במה שכ' התוס' בב"ק רוב דיינים שאני וכו'. אם כוונת התוס' דזהו רק ברובא דאיתא קמן משא"כ ברובא דליתא קמן - מכיון שהמיעוט קיים - לא הולכין אחרי רוב כזה בממון, הוא ממש פלא. דהתוס' פתח בקושיא בפירוש, וגם ארובא דליתא קמן, ובתירוצו התעלם מזה לגמרי, וא"כ, מה יענו התוס' לזה שהוסיפו גם שם בב"ק וגם כאן בסנהדרין ואין לומר שבד"נ הולכין אחר הרוב רק ברובא דאיתא קמן, שהרי מצינו שהולכים אחר הרוב בד"נ גם ברובא דליתא קמן כגון רוב נשים לט' ילדן ורובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא,

בפרט לפי משנת"ל שברובא דליתא קמן מכיון שבא לברר המציאות א"כ המיעוט קיים ואעפ"כ הולכין בו אחר הרוב בד"נ, א"כ נלמד בק"ו דגם בדיני ממונות גלך אחר רוב כזה.

אלא שבאמת יש לומר דאין זה כלל קבוע בכל רובא דליתא קמן שבא לברר המציאות. אמנם ברובא דרדיא ודאי כן הוא. אבל בשאר רובא דליתא קמן י"ל דשאני.

כלומר ברובא דליתא קמן עצמו אפשר לחלק לשני סוגים.

דהנה ברובא דליתא קמן הנוגעים לד"נ הם: כמו שמפורט בגמ' חולין דלעיל (יא, א) רוב נשים לט' ילדן, רובא דאנשי טעו בעיבורא דירחא, רוב בעילות אחר הבעל.

והנה מה שרוב נשים לט' ילדן לא קשיא. שהרי בודאי לא בא לברר שום מציאות. דהתם בגמ' סנהדרין ס"ט ע"א אמרו שהתקופה שבה יכול להיות בן סורר ומורה הוא ג' חדשים בלבד. דתחילת הזמן הוא משראוי לביאה. ונמשך רק עד ג' חדשים דאילו הי' בא על אישה, והיתה מתעברת, לג' חדשים הי' ניכר עוברה. וממילא בזמן זה יוצא משם בן סורר, דכבר חל עליו האפשרות ליקרא אב. דזה שייך דוקא משהוכר עוברה. ושואלת הגמ' שמא הי' בא על אשה והיתה מתעברת ויולדת לז' דבשליש ימי עוברה ניכר עוברה. א"כ תקופת היותו ראוי ליקרא בן סורר ומורה היא רק שני חדשים ושליש. ומאז כבר ישנה האפשרות ליקרא אב. ע"ז מתרצת הגמ' דאזלינן בתר רובא ורוב נשים לט' ילדן. א"כ הרי אין כאן שום מציאות שהרוב בא לברר. אלא דאמרינן שהתורה על הרוב תדבר. ומכיון שעפ"י הרוב אינו ראוי ליקרא אב עד שלשה חדשים. עד זמן זה חייב. ובגדר דהתורה על הרוב תדבר, הנה עד ג' חדשים קראתו התורה בן, א"כ הרי באמת המיעוט כמי שאינו.

או י"ל דהתוס' בב"ק מעיקרא לא קשיא להו מרוב נשים לט' ילדן. מכיון שאין הרוב קובע כאן דין רק מה שהתורה על הרוב תדבר זה לא שייך לק"ו דשמואל, דאיה"נ בגדר שהתורה על הרוב תדבר מי יאמר דבממון אינו כן. ואדרבה ק"ק על התוס' דסנהדרין שהזכירו רוב זה.

רוב בעילות אחרי הבעל. נמי לא קשה. וכי יש הו"א שמוציא ש"ר שנתחייב מאה כסף לאביה יפטר מלשלם לו, לשמואל, בטענת הממע"ה, הביא ראיה שאתה אביה, הרי התורה קראתו אב.

אלא שבזה י"ל גם באופן אחר, מכיון שאין לי בירור אחר מלבד בירור זה של

רוב, בזה מוכרחים לילך אחר הרוב, וכמו שהגמ' בחולין י"א ע"א אמרה אף בדעת ר"מ שחושש להמיעוט הרי בשאלה של דלמא במקום נקב שחט דלפי ר"מ הי' צריך להיות שנחשוש למיעוט, שואלת הגמ' וכי ר"מ אף פעם לא אכל קרבן פסח ומתרצת הגמ' היכא דא"א שאני, שכיוון שהבירור היחידי שיש לי הוא רוב לכן הלך אחר הרוב, כמו"כ אומרת שם הגמ' את אותה הסברא גם לגבי רוב בעילות אחר הבעל.

וברובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא, אף דודאי הוא בירור של מציאות וא"א לומר בזה דהמיעוט כמי שאינו, י"ל דגם זה לא קשיא לשמואל, ובאמת מועיל רוב זה גם בממון, דהרי משנה מפורשת בסנהדרין דף מ' ע"א שרובא דאינשי מועיל גם בד"מ וכך גם נפסק לדינא בשו"ע סי' ל' ס"ז, אף דקיימא לן כשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב, דהנה טעמו של שמואל שאין הולכין בממון אחר הרוב זה רק משום שאין בכוח הרוב להוציא מידי מוחזק, משא"כ ברובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא, אין הרוב בא להוציא מן המוחזק, אלא שע"י הרוב אתה מכשיר את העדים, רק שכתוצאה מזה ע"פ העדים מוציאים מהמוחזק, בזה לית מאן דפליג דהלך אחר הרוב.

ממילא מוכרחים לומר שמה שתוס' הביא את הדין הזה דרובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא, זה רק בתור דוגמא שהולכים אחר הרוב בנפשות גם ברובא דלית' קמן, דהרי מוכח שבזה הלך אחר הרוב גם בממון. וכמו שהביאו התוס' דוגמא מרוב נשים לט' ילדן וכנ"ל.

ואין להקשות דא"כ איך הגמ' בסנהדרין דף ס"ט ע"א מביאה מדין זה ראייה שהולכין אחר הרוב בנפשות, די"ל דנפשות שנא' בהם והצילו העדה שאני, דאילו לא היה הדין שהולכים בנפשות אחר הרוב אפי' באופן זה, לא היינו הולכין אחר הרוב, אבל בממון לכתחילה לא קשה, דמועיל רוב זה גם לשמואל.

ולפי כ"ז א"ש דאין מחלוקת בין ב' התוס' בב"ק וסנהדרין, וכל החילוק שביניהם הוא בסגנון התירוץ, דמה שכ' בסנהדרין הגריעותא דרובא לרדיא, דשם הבירור הוא על המציאות, וא"א לומר שהמיעוט כמי שאינו, ובב"ק נקטו המעלה של רוב בדיינים, שהמיעוט כמי שאינו, כי בירור הרוב הוא על הדין, דלא כרובא לרדיא. אבל כל שאר דיני הרוב נתבאר לעיל דלא קשיא.